

ZWIĄZEK POLSKICH ARTYSTÓW PLASTYKÓW
CENTRALNE BIURO WYSTAW ARTYSTYCZNYCH

WYSTAWA
BUŁGARIA W PRACACH
PLASTYKÓW POLSKICH

LUTY - MARZEC

1 9 5 4

WARSZAWA, »ZACHĘTA« PLAC MAŁACHOWSKIEGO 3

Wystawa prac polskich plastyków na tematy bułgarskie jest owocem niecodziennej, lecz ze wszechmiar poparcia godnej imprezy, zainicjowanej w 1953 roku przez Związek Polskich Artystów Plastyków i zrealizowanej przy czynnym poparciu Ministerstwa Kultury i Sztuki. Wykonując zalecenia budapeszteńskiej Sesji Światowej Rady Pokoju domagającej się zacieśnienia osobistych więzów przyjaźni w skali międzynarodowej łączących twórców i działaczy kultury różnych państw i narodów, Związek Polskich Artystów Plastyków wysunął projekt organizowania corocznie masowych wycieczek typu studyjno-twórczego polskich plastyków do zaprzyjaźnionych krajów Demokracji Ludowej, których celem byłoby zapoznawanie plastyków polskich z ludźmi, przyrodą i sprawami tych krajów, dawanie im nowych, mocnych wrażeń i inspiracji twórczych. Dzięki przychylnemu ustosunkowaniu się do tej inicjatywy wszystkich kompetentnych Władz, wycieczki doszły do skutku i w miesiącach letnich wyjechało do Bułgarii i Węgier 140 plastyków, wśród których przeważała młodzież.

Pobył w mieście Stalin nad Morzem Czarnym, wycieczki do malowniczych miejscowości wybrzeża bułgarskiego, jak Neseber czy Balczyk, codzienne niemal wyprawy do niezmiernie interesującej pod względem folklorystycznym Winnicy, później podróż do Sofii, Ryńskiego Monastyru, Tyrnowa, Płowdiwa i Kazanłyku, – wszystko to wywarło na młodych uczestnikach wycieczki, z których wielu po raz pierwszy w życiu znalazła się poza granicami swej Ojczyzny, niezatarte wrażenie.

To też blok rysunkowy i ołówek były nieodzownym narzędziem, bez którego nikt nie ważył się wyruszyć na najmniejszy nawet spacer. Z każdej wyprawy wracano z obfitym połowem. Szkice pejzażowe i studia typologiczne zapełniały kartki bloków rysunkowych a bystry wzrok i wyteżony umysł twórczy szukały w mnogości rzeczy i zjawisk obcego kraju i obcej rzeczywistości, przejawów typowości, próbowały dokonać selekcji spraw ważnych od mniej ważnych. Te poszukiwania musiały być z natury rzeczy bardziej intensywne, niż na plenerach krajowych, gdzie otaczająca rzeczywistość wydaje się artyście rodzimemu dobrze znana i nie wymagająca tak głębokiego studiowania. Rzeczywistość obcego kraju narzucała konieczność gruntowniejszych dociekań obiektywnej prawdy, ponieważ była czymś nowym, do czego polski artysta nie miał utartego podejścia i na żadnych schematach ani szablonach oprzeć się nie mógł.

Dlatego plener w Bułgarii był krótkotrwałą wprawdzie lecz bardzo dobrą i surową szkołą – realistycznego widzenia świata i realistycznej metody odtworzenia go w dziełach sztuki.

Przez wszystkie prace przedstawione na wystawie przebiega gorące pragnienie powiedzenia prawdy o tym co widziano. Poszukiwanie tego co typowe i indywidualne w rzeczywistości bułgarskiej łączy się z poszukiwaniem wszystkiego tego, co jest wspólne rzeczywistości polskiej i bułgarskiej. Te dwie tendencje nawzajem się uzupełniające dają w rezultacie obraz fragmentu dzisiejszej rzeczywistości bułgarskiej wi-

dzianego oczyma polskiego artysty, w pryzmacie polskiego myślenia i widzenia artystycznego.

Krótkotrwałość wycieczki i pośpiech, w jakim wykonywano szkice i studia spowodowały, że wystawa ma i poważne braki. Tematycznym brakiem jest pokazanie tylko bardzo wąskiego fragmentu rzeczywistości dzisiejszej Bułgarii. Wiemy, że dzisiejsza Bułgaria rozkwita bujnym, wszechstronnym życiem. Przekształca się wieś, buduje się nowe miasta, rozwija się przemysł. Tej wszechstronności życia współczesnej Bułgarskiej Republiki Ludowej wystawa nie odzwierciedla w pełni; brak w niej np. tematyki przemysłowej. Nie dość wydatnie reprezentowane jest i miasto. Odczuwa się i brak pewnych niezbędnych rodzajów twórczości; przydałyby się przede wszystkim sceny rodzajowe i niewielkie kompozycje figuralne.

Niesprawiedliwym byłoby za brak ten winić artystów, tu zawinili przede wszystkim organizatorzy wycieczki, nie dość wszechstronnie przemyśleli program i nie dali uczestnikom możliwości poznania życia współczesnej Bułgarii w całej jego różnorodności.

Drugim poważnym brakiem wpadającym w oczy jest niedostateczne pogłębienie psychologiczne pokazywanych w dziełach ludzi. Jeżeli jednak weźmiemy pod uwagę trudności, jakie plastycy nasi napotykają pod tym właśnie względem w twórczości o rodzimej, polskiej tematyce, jesteśmy skłonni ten niedostatek w pracach polskich artystów na bułgarskie tematy w znacznej mierze wybaczyć.

Brak ten jest jednak usuwalny i będzie usunięty, gdy nasi twórcy w przyszłości pogłębią znajomość lu-

dzi i spraw bratnich nam narodów budujących socjalizm.

Jedno tylko, bezspornie przebija przez wszystkie prace i wpada każdemu w oczy: t. j. gorące uczucie sympatii i przyjaźni dla dzielnego i pracowitego narodu bułgarskiego, narodu który wydał Christa Botewa, Georgi Dimitrowa, Wylko Czerwenkowa, narodu, który po wielowiekowej niewoli tureckiej i kilkudziesięcioletnim panowaniu antyludowej, feudalnej kliki sfaszyszowanych zdrajców ojczyzny, potrafił zdobyć się na podziw wzbudzający wysiłek pracy nad budową nowego lepszego, socjalistycznego jutra.

Tym uczuciem szczerzej sympatii i gorącej przyjaźni odpowiedzieli polscy plastycy w swoich skromnych pracach na te—codzienne niemal—manifestacje przyjaźni i braterstwa, które im zgotowali bułgarscy gospodarze w czasie niezapomnianych dni sierpnia i września 1953 roku.

I to jest najważniejsze. W tym leży sukces wycieczki i wystawy. Bułgaria stała się bliższa i polskiemu plastykowi i polskiemu widzowi, który przyjdzie na wystawę.

Tą drogą trzeba iść dalej. Trzeba kontynuować służną inicjatywę zrealizowaną w r. 1953 i realizować ją dalej. Tego wymaga sprawa zbliżenia między narodami, tego wymaga sprawa pokoju.

Antoni Korczowski

M A L A R S T W O

CIECHANOWICZ WITOLD – Stalinogród		
1. Krajobraz z Warny	olej	54 x 65
GRZEŚKIEWICZ HELENA – Warszawa		
2. Stóg kukurydzy	akw.	40 x 63
3. Tyrnowo	„	63 x 46
GRZEŚKIEWICZ LECH – Warszawa		
4. Okolice Warny	„	57 x 69
5. Chata w Winnicy	„	67 x 59
HAUPT ALEKSANDER – Kraków		
6. Fantazja bułgarska	gwasz	16 x 15
HOFFMAN ANNA – Warszawa		
7. Warny	akw.	21 x 35
JASINSKA JANINA – Warszawa		
8. Tyrnowo	olej	46 x 34
MACIĄG LUDWIK – Warszawa		
9. Wieczór w Bułgarii	„	53 x 73
10. Neseber	temp.	18 x 28
11. Warny – plaża	akw.	18 x 32
12. Winnicy	„	17 x 32
MILEWSKA HANNA – Warszawa		
13. O zmierzchu	„	23 x 81
14. Brzoskwinie	„	23 x 31

MUSZANKA-ŁAKOMSKA JANINA – Kraków

15. Trzy Bułgarki	olej	87 x 83
16. Krajobraz z Winnicy	„	57 x 78
17. Stare domy w Winnicy	akw.	20 x 29
18. Kobieta z Winogronami	olej	59 x 50
19. Warna	akw.	20 x 29

OWSEPIAN-ZAKRZEWSKA ELŻBIETA – Warszawa

20. Krajobraz bułgarski	olej	24 x 31
-------------------------	------	---------

PISARSKA JANINA – Warszawa

21. Krajobraz z pod Warny	„	60 x 73
22. Groty w Aladża	„	102 x 122

SZUKAŁA TEODOR – Poznań

23. Domy w Neseber	akw.	27 x 37
24. Ryłski Monastyr	„	28 x 18

WILL ANDRZEJ – Wrocław

25. Łuszczenie kukurydzy	olej	60 x 73
--------------------------	------	---------

ZAKRZEWSKI WŁODZIMIERZ – Warszawa

26. Gaj migdałowy	„	22 x 32
27. Domek we wsi Winnica	„	16 x 23

ŻABIANKA IRENA – Warszawa

28. Droga do Winnicy	akw.	20 x 30
----------------------	------	---------

R Z E Ź B A

FAJNGOLD JÓZEF – Łódź

29. Portret młodej Bułgarki	gips	wys. 60
-----------------------------	------	---------

PIĘTKOWA STANISŁAWA – Kraków

30. Winobranie	ceram.	40 x 30
----------------	--------	---------

TARKOWSKI ROMAN – Kraków

31. Na targ	gips	wys. 66
-------------	------	---------

G R A F I K A

CUGOWSKA JANINA – Warszawa

32. Skup zboża	tusz	16 x 25
----------------	------	---------

FERSTER KAROL – Warszawa

33. Targ w Stalinie	rys. kred.	18 x 24
34. Sprzedawcy owoców	tusz	12 x 24
35. Kamienny Las	tusz law.	12 x 24
36. Warna	tusz i akw.	16 x 24
37. Chata w Winnicy	oł. i akw.	15 x 20

JASIŃSKA JANINA – Warszawa

38. Uliczka	tusz	18 x 24
-------------	------	---------

JASKIERSKI ZBIGNIEW – Warszawa

39. Neseber	lit.	25 x 30
-------------	------	---------

JODŁOWSKI TADEUSZ – Kraków

40. Łodzie z Neseber	tusz	22 x 30
41. Zagroda w Neseber	„	28 x 45
42. Ryła	„	22 x 29

JONSCHER BARBARA – Warszawa

43. Krajobraz bułgarski	„	20 x 27
44. Dziewczynka bułgarska	„	14 x 20
45. Targ	kred.	14 x 20

KASPROWICZ MAKSYMILIAN – Gdańsk

46. Podwórze w Winnicy	tusz	22 x 32
47. Uliczka w Winnicy	tusz i akw.	22 x 32

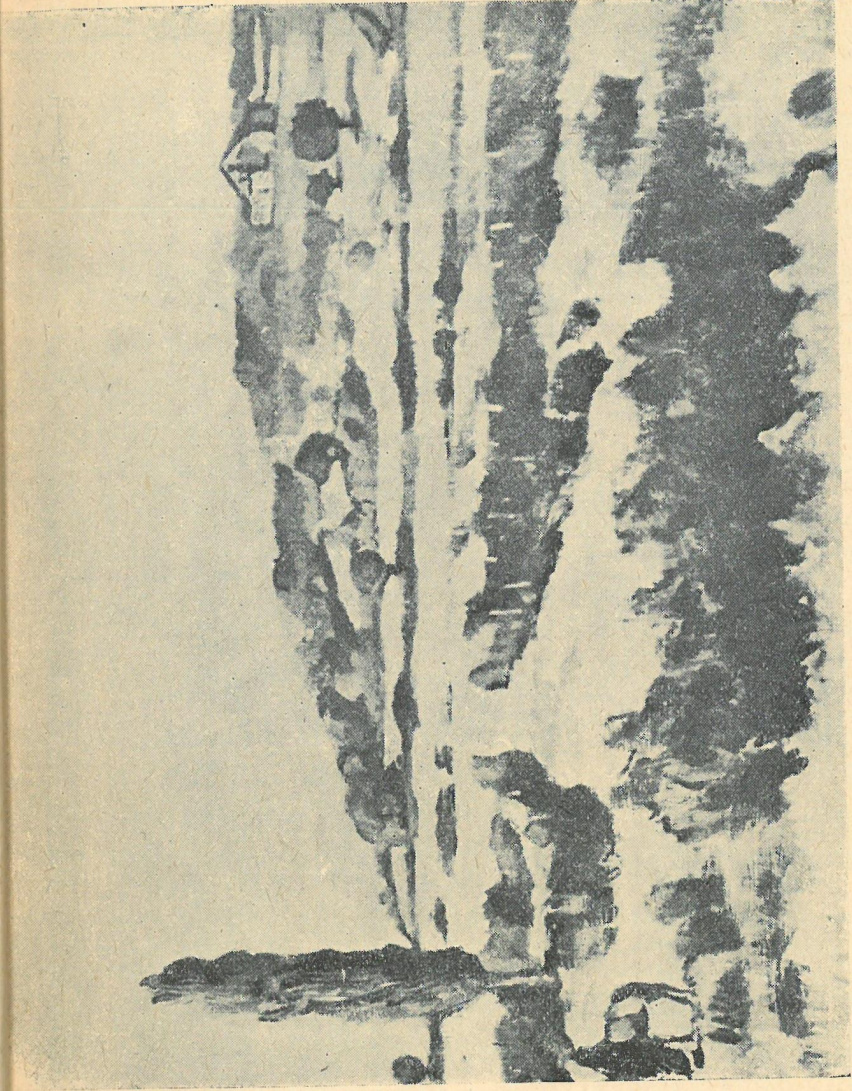
KOZIELŁO JERZY – Łódź			
48.	Neseber	tusz	28 x 37
49.	Ulica w Tyrnowie	"	37 x 29
MACIĄG LUDWIK – Warszawa			
50.	Z targów w Warnie I	"	13 x 22
51.	Z targów w Warnie II	"	13 x 17
52.	Z targów w Warnie III	"	19 x 14
53.	Duchowny z Rylskiego Monastynu	"	25 x 11
MALINA MARIAN – Stalinogród			
54.	Tyrnowo	"	29 x 42
55.	Sofia	"	31 x 43
56.	Winnica I	lit.	32 x 42
57.	Winnica II	"	30 x 43
MATUSZCZYK-CYGANSKA ZOFIA – Warszawa			
58.	Winnica	tusz	22 x 30
59.	Neseber	"	22 x 30
60.	Mesembria	"	22 x 30
MŁODZIANOWSKI ADAM – Kraków			
61.	Szkic z Ryła	tusz. i akw.	27 x 20
62.	Kamienny Las	" "	23 x 30
63.	Skały w Warnie	" "	23 x 30
MULDNER-NIECROWSKI WIESŁAW – Warszawa			
64.	Pieczenie chleba na wsi	tusz	39 x 49
65.	Sprzedawca migdałów	"	49 x 38
66.	Turczynka ze Stalina	"	49 x 38
NAREBSKA-DĘBSKA BARBARA – Toruń			
Cykl: Wspomnienia z Bułgarii:			
67.	Neseber	akwaf.	15 x 21
68.	Wieś Winnica	suchoryt	19 x 24
69.	Monastyr na Neseber	akwaf.	24 x 16
70.	Ryła	"	17 x 14

SOSNOWSKI KAJETAN – Warszawa			
71.	Na punkcie skupu	tusz	33 x 40
72.	Wioska nad potokiem	"	45 x 33
SRZEDNICKI KONRAD – Kraków			
73.	Z Bułgarii	akwaf.	24 x 25
74.	Łodzie rybackie	"	45 x 33
STARCZEWSKI ANTONI – Łódź			
75.	Droga do Rylskich Gór	rys. ol.	21 x 30
STEFANOWSKI ALEKSANDER – Warszawa			
76.	Na trasie Warszawa – Sofia – Budapeszt	tusz i akw.	18 x 23
77.	Fragment Rylskiego Monastynu	" "	32 x 24
SZANCER JAN MARCIN – Warszawa			
78.	Ogrodnik z gaju brzoskwiniowego	rys. ol.	31 x 22
79.	Mnich z Rylskiego Monastynu	" "	31 x 22
80.	Staruszka pilnująca Aladża – Monastynu	rys. ol.	31 x 22
81.	Rybak z nad Czarnego Morza	" "	31 x 22
82.	Rybak z siecią	" "	31 x 22
83.	Miasteczko tytoniu Ryła	" "	22 x 31
84.	Kobieta z dzieckiem	" "	31 x 22
85.	Cyganka z dzieckiem	" "	31 x 22
86.	Sprzedawczyni migdałów	tusz i akw.	31 x 29
SZAPOCZNIKOW ALINA – Warszawa			
87.	Szkic	rys. ol.	18 x 19
TCHORZEWSKI JERZY – Warszawa			
88.	Neseber	tusz	23 x 32
89.	Krajobraz z okolic Warny I	"	24 x 34
90.	Krajobraz z okolic Warny II	"	31 x 28
91.	Krajobraz z okolic Warny III	"	49 x 34
92.	Nad brzegiem Czarnego Morza I	"	49 x 34

93.	Nad brzegiem Czarnego Morza II	tusz	34 x 49
94.	Dziewczynka z Winnicy	„	32 x 21
95.	Krajobraz z Winnicy	„	34 x 49
96.	Stare drzewo w Winnicy	„	49 x 34
WITON JÓZEF – Warszawa			
97.	Molo rybackie w Stalinie	„	28 x 35
98.	Przedmieście Tyrnowa	„	28 x 31
WOŻNA ZOFIA – Warszawa			
99.	Dziewczyna na targu w Warnie	rys. ol.	23 x 11
100.	Przędka w Winnicy	rys. kred.	29 x 24
ZIELENIEC BOGDAN – Warszawa			
101.	Wieś o zachodzie — okolice Stalina	tusz	8 x 21
102.	Krajobraz	„	12 x 20
103.	Krajobraz z nad morza	„	8 x 16
104.	Krajobraz z okolic Warny	„	8 x 18
105.	Z jarmarku w Warnie	tusz i aku.	14 x 12
ŻABIANKA IRENA – Warszawa			
106.	Warna	tusz	20 x 27

ILUSTRACJE

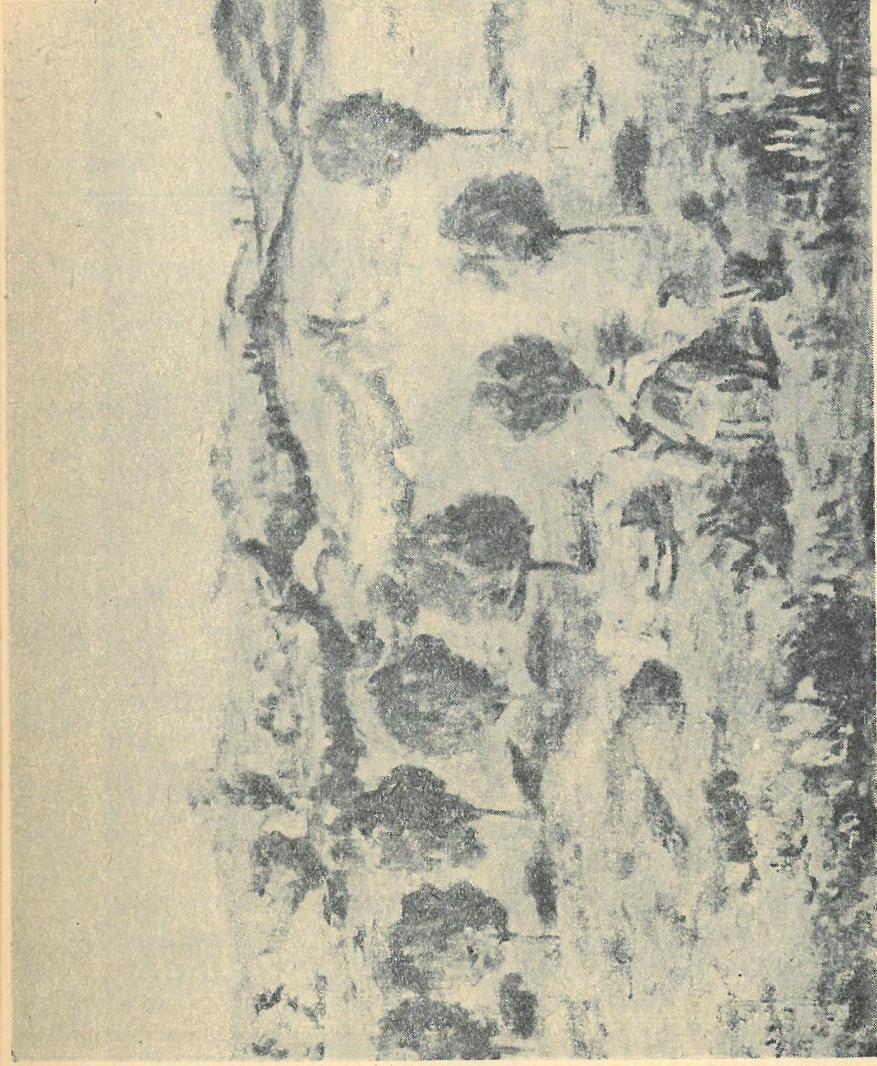
Giechanowicz Witold — Krajobraz z Wanny

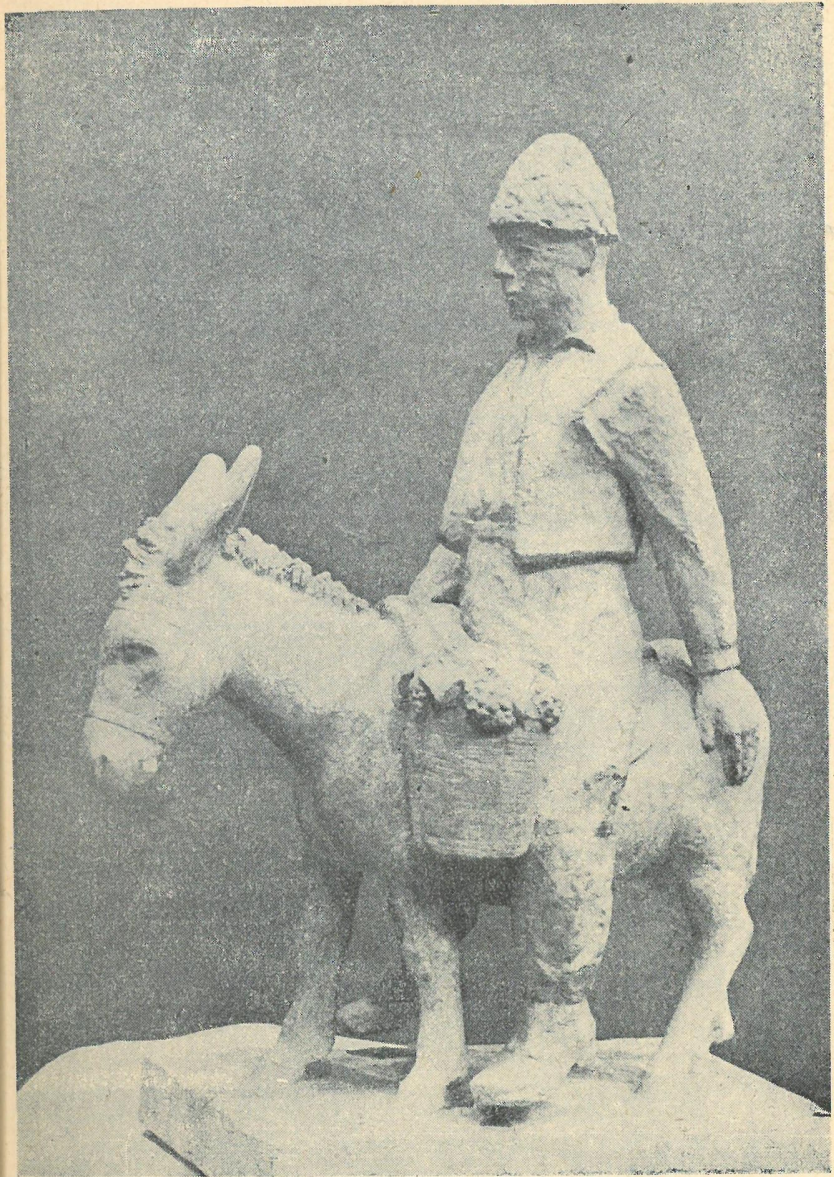
Grzeszkiewicz Lech – Okolice Worny

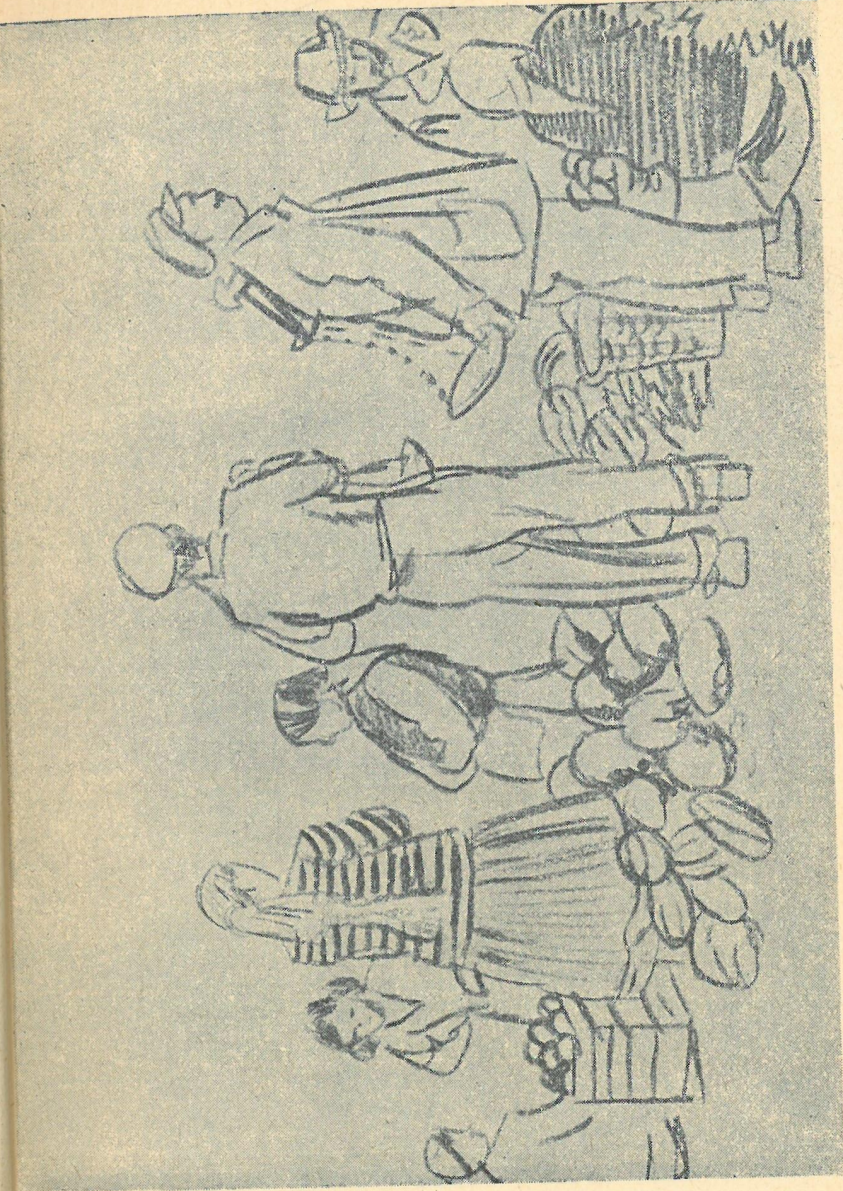
Muszanka-Łąkomska Janina — Trzy bułgarhi

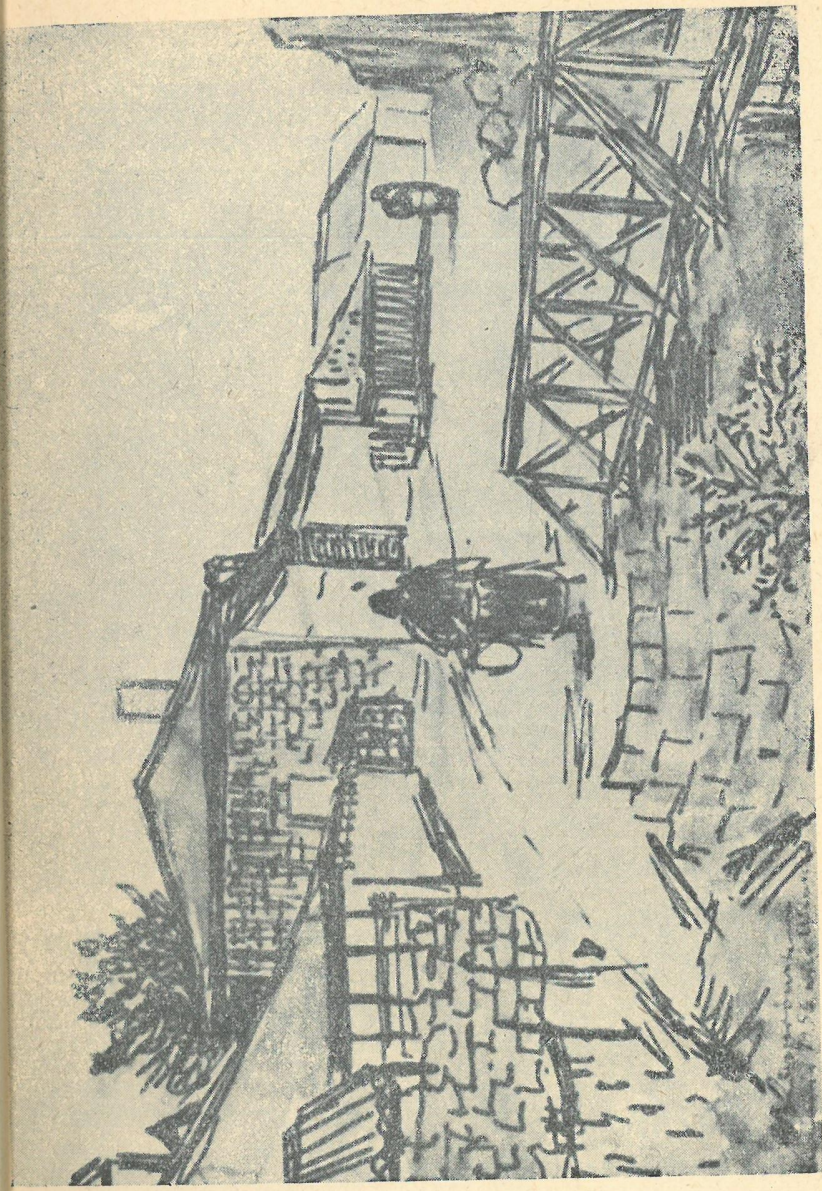
Pisarska Janina – Krajobraz z pod Warny

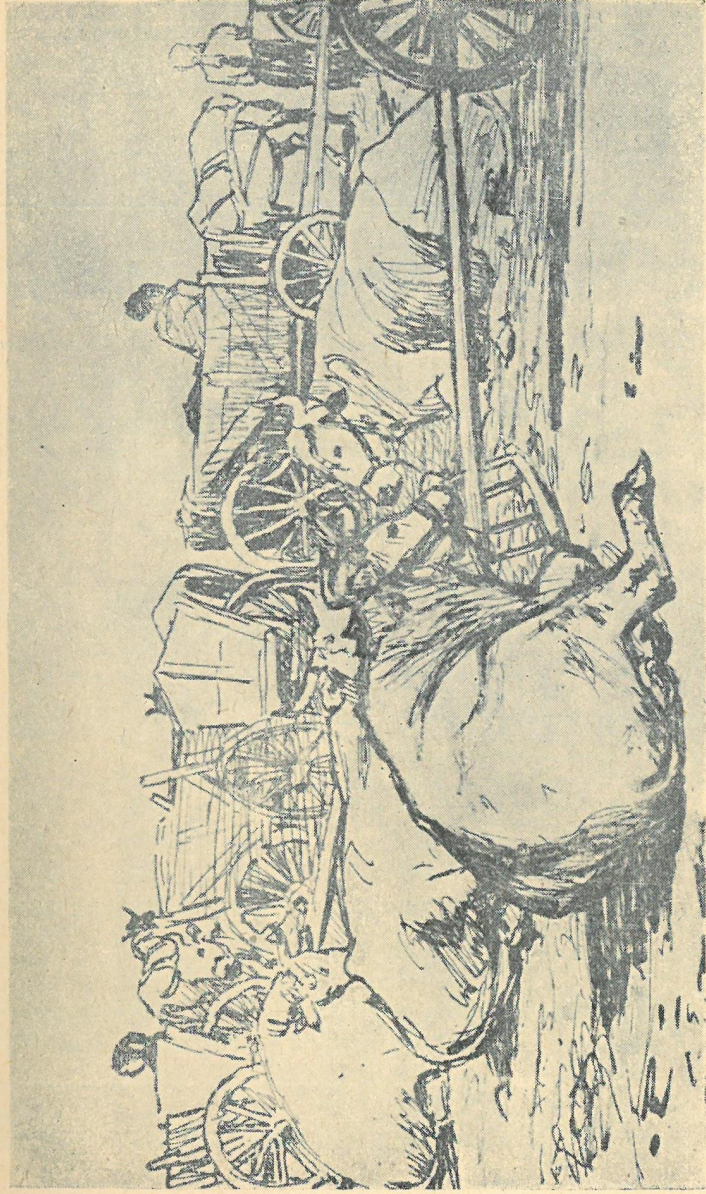
Tarkowski Roman - Na targ

Fenster Karol — Targ w Stalinit

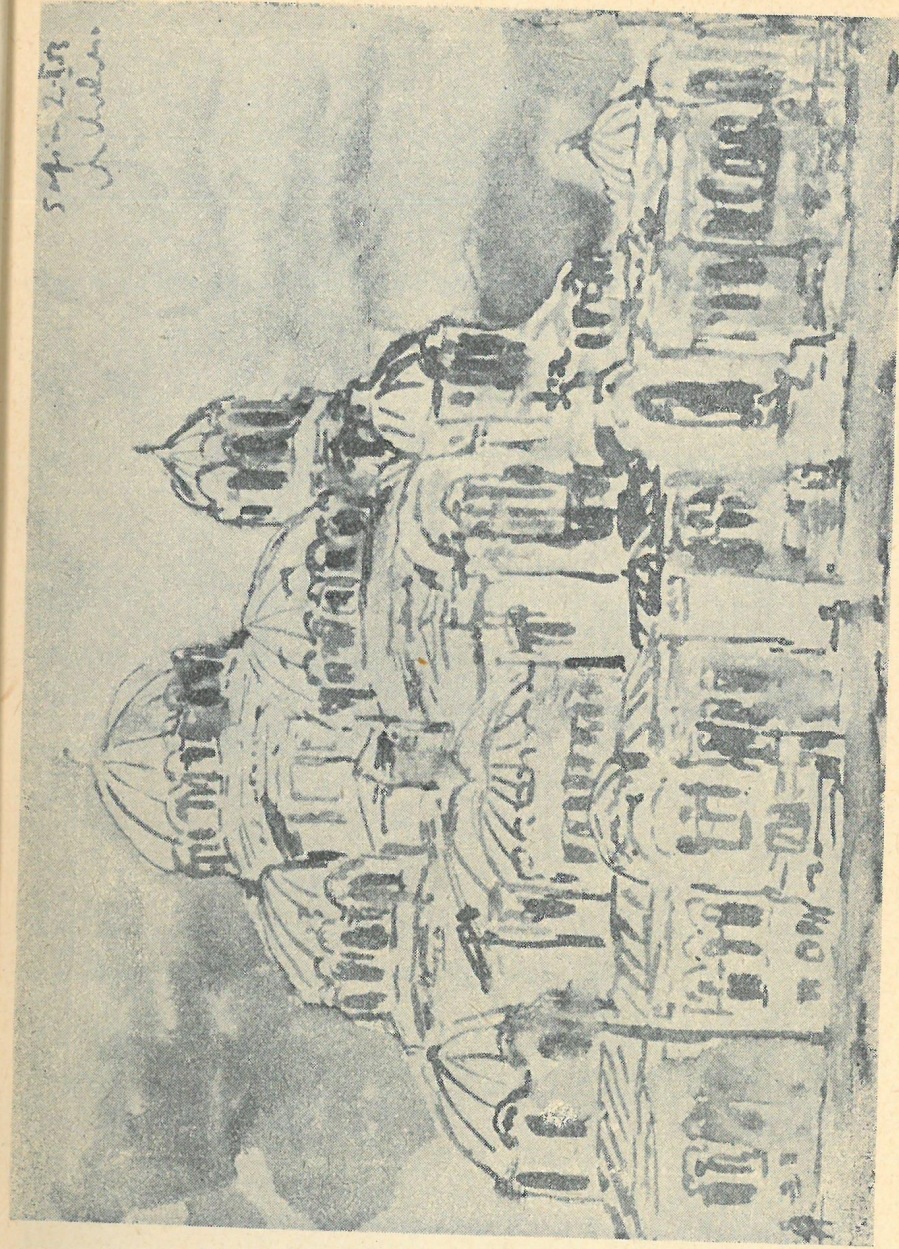

Kasprowiez Maksymilian – Uliczka w Winnicy

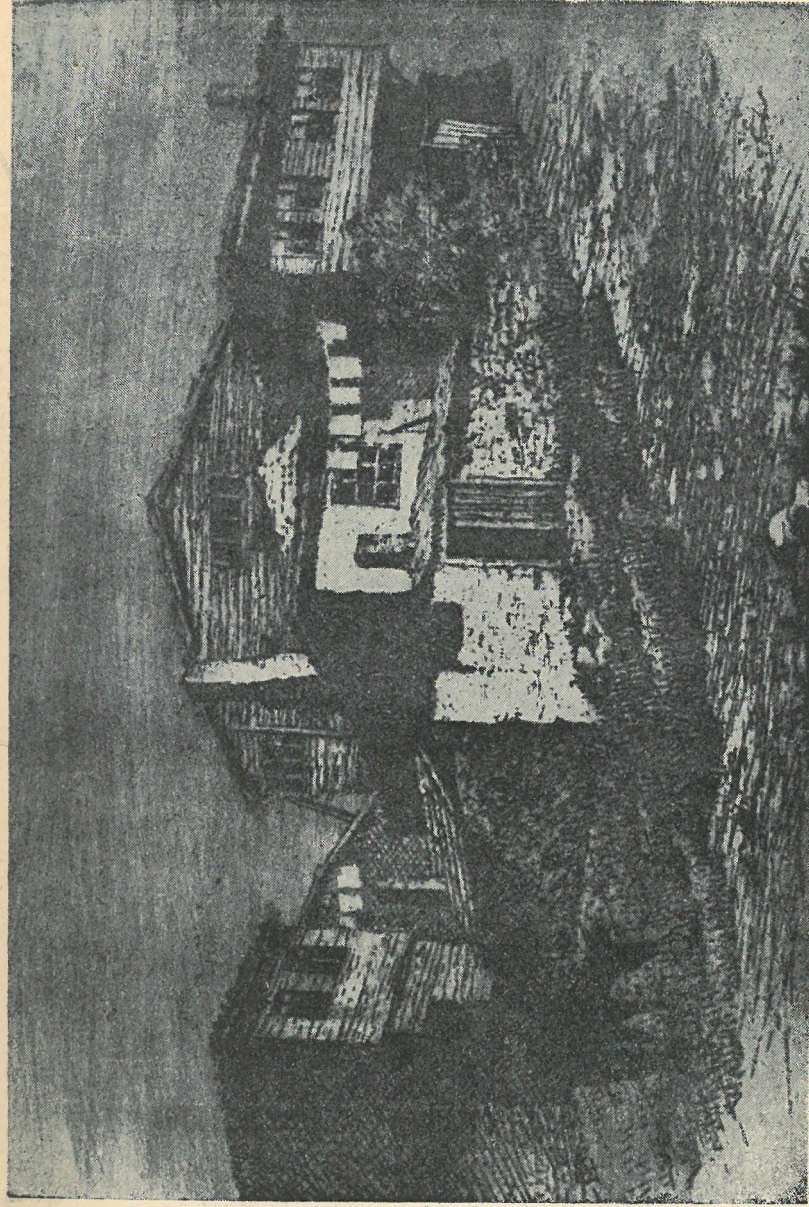

Maciąg Ludwik — Z targu w Warnie

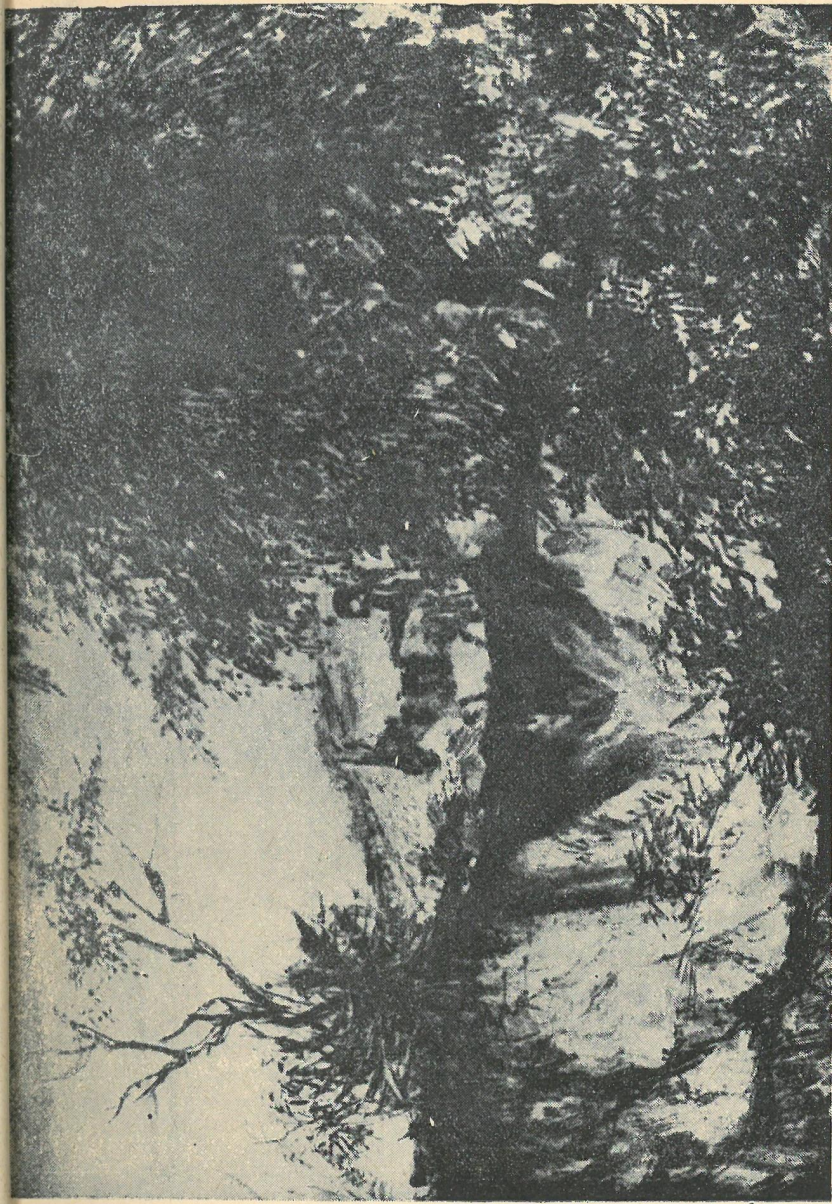
Malina Marian - Sofia

Nareška-Dětska Barbara — Neseber

Szancer Jan Marcin – Ogrodnik z gaju brzoskwiniowego

Tchórzewski Języ — Krajobraz z okolic Warny